

GEÇMİŞE ETKİLİ SİGORTA

M. Sadık ÇAPA*

ÖZET

Sigorta koruması veya sigortacının sorumluluğu, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu gereği kural olarak, primin veya ilk taksidinin ödenmesiyle başlar. Yani sigorta sözleşmesinin etkisi kural olarak ileriye yöneliktir. Kural böyle olmak birlikte, sigorta sözleşmesinin tarafları bunun aksini kararlaştırabilirler. Nitekim 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1458. maddesi gereği, sigorta sözleşmesi, sigorta korumasının sözleşmenin yapılması anından önce başlayacağını öngörebilir. Ancak, rizikonun gerçekleştiği veya gerçekleşme ihtimalinin ortadan kalkmış olduğu, sözleşmenin yapılması sırasında, sigortacı ile sigorta ettiren ve sigortadan haberi olmak şartıyla sigortalı tarafından biliniyorsa sözleşme geçersizdir. Rizikonun gerçekleştiği veya gerçekleşme ihtimalinin ortadan kalktığından sigorta ettiren veya sigortalı tarafından bilinip, sigortacı tarafından bilinmediği durumlarda, sigortacı sözleşme ile bağlı olmamakla birlikte, ödenmesi gereken primin tamamına hak kazanır.

Anahtar Kelimeler: Sigorta koruması, prim, sigorta sözleşmesinin başlangıcı, geçmişe etkili sigorta, sigortacının sorumluluğu.

RÜCKWÄRTSVERSICHERUNG

ABSTRACT

Gemäß dem türkischen Handelsgesetzbuch mit Nummer 6102 beginnt der Versicherungsschutz oder die Haftung des Versicherers mit der Zahlung der einmaligen Prämie oder der ersten Prämie, das heißt, die Wirkung des Versicherungsvertrags ist grundsätzlich vorwärts. Jedoch können die Parteien den Vertrag wider diese Regel abschließen. Denn gemäß Artikel 1458. des türkischen Handelsgesetzbuches mit Nummer 6102 kann der Versicherungsvertrag vorsehen, dass der Versicherungsschutz vor dem Zeitpunkt des Vertragsschlusses beginnt. Falls jedoch der Versicherer und der Versicherungsnehmer und der Versicherte, unter der Bedingung dass der Letzterer über den Versicherungsvertrag informiert ist, davon Kenntnis haben, dass der Eintritt des Versicherungsfalles ausgeschlossen ist oder der Versicherungsfall nicht eintreten können wird, dann ist der Vertrag unwirksam. In den Fällen, in denen der Versicherungsnehmer oder der Versicherte davon Kenntnis haben, aber der Versicherer keine Kenntnis hat, dass der Eintritt des Versicherungsfalles ausgeschlossen ist oder der Versicherungsfall nicht eintreten können wird, ist der Versicherer nicht zur Leistung verpflichtet und es steht ihm ein Anspruch auf die sämtliche Prämie, die gezahlt werden müsste, zu.

Schlüsselwörter: Versicherungsschutz, Prämie, Beginn des Versicherungsvertrags, Rückwärtsversicherung, Haftung des Versicherers.

* Arş. Gör., Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi, mehmetadikcapa@anadolu.edu.tr

GİRİŞ

Sigorta sözleşmesi, sigortacının prim karşılığında kişinin para ile ölçülebilir bir menfaatini zarara uğratan rizikonun meydana gelmesi hâlinde bunu tazmin etmeyi ya da bir veya birkaç kişinin hayat süreleri sebebiyle ya da hayatlarında gerçekleşen bazı olaylar dolayısıyla para ödemeyi veya diğer edimlerde bulunmayı yükümlendiği sözleşmedir. Sigorta sözleşmesinin başlangıç zamanı; sözleşmenin kuruluşu, sigorta korumasının başlaması ve primin ödenmesi gereken an gibi değişik faktörlere göre farklılık arz etmektedir. Sigorta koruması veya sigortacının sorumluluğu, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TK) gereği kural olarak, primin veya ilk taksidinin ödenmesiyle başlar. Yani sigorta sözleşmesinin etkisi kural olarak ileriye yöneliktir. Kural böyle olmakla birlikte, sigorta sözleşmesinin tarafları, TK m. 1458’de öngörüldüğü şekilde geçmişe etkili bir sigorta sözleşmesi yapma amacıyla da olabilirler. Bu sigorta sözleşmesiyle taraflar, sigortacının sorumluluğunun veya sigorta korumasının, primin veya ilk taksidinin ödenmesinden daha önceki bir tarihten itibaren başlamasını planlamaktadırlar. Bu çalışmada, biraz evvel belirtilen ve TK m. 1458’de yer bulan ‘geçmişe etkili sigorta’ konusu incelenecektir.

I. SİGORTA SÖZLEŞMESİNİN BAŞLANGIÇ ZAMANI

A. Şekli Başlangıç Zamanı

Sigorta sözleşmesi BK’da yer alan kurallar çerçevesinde kurulur. Buna göre, sigorta ettiren veya sigortacı tarafından öneride (icapta) bulunulması¹ ve sözleşmenin karşı tarafının bu öneriyi kabul etmesiyle² sigorta sözleşmesi kurulur (BK m. 3 vd.). Sigorta sözleşmesinin kurulma anı, sigortanın şekli başlangıç zamanını (*formeller VersBeginn*) da tayin eder³. Sigorta sözleşmesinin sona ermesi ise, sigortacı ve sigorta ettirenin sözleşmeden doğan tüm borçlarını ifa etmesiyle gerçekleşir⁴.

---

¹ Sigorta sözleşmesinin kuruluşu için gerekli olan öneri, genellikle sigorta ettiren tarafından yapılmakla birlikte, bu, mutlak bir kural değildir. Mesela, sigortacının sigortalamak istediği büyük rizikolarda öneri sigortacı tarafından yapılabilmektedir (KENDER, Rayegân, Sigorta Mukavelesinin Akdedilmesi ve Şartları, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Ankara 1984, s. 42).

² Sigorta ettirenin, geçerli bir önerisinden sonra, sigortacı tarafından herhangi bir irade beyanında bulunulmaksızın sigorta ettirene poliçe düzenlenip verilmesi de kabul beyanı anlamına gelir (KENDER, Sigorta Mukavelesi, s. 45).

³ KENDER, Rayegân, Türkiye’de Hususi Sigorta Hukuku, b. 12, İstanbul 2013, s. 227; MUSCHNER, Jens (LANGHEID, Theo/WANDT, Manfred), Münchener Kommentar zum Versicherungsvertragsgesetz, §§ 1-99 Band 1, VVG § 2 N. 3.

⁴ KENDER, Rayegân, Sigorta Sözleşmesinin Süresine İlişkin Bazı Sorunlar, İkinci Sigorta

B. Maddi Başlangıç Zamanı

Sigortacının rizikoyu taşıma anının başlangıcı, sigorta sözleşmesinin maddi başlangıç zamanını (*materiller VersBeginn*) göstermektedir ve bu anın başlangıcıyla birlikte, sigorta koruması başlamaktadır⁵. Bir başka deyişle, sigortanın maddi başlangıcı sigortacının sorumluluğunun başlangıcıdır⁶. TK m. 1421 gereği, aksine sözleşme yoksa, sigortacının sorumluluğu primin veya ilk taksidinin ödenmesiyle başlar⁷. Ancak kara ve denizde eşya taşıma işlerine ilişkin sigortalarda, sigortacı, sözleşmenin yapılmasıyla sorumlu olur (TK m. 1421). TK m. 1411'e göre, prim daha kısa zaman dilimlerine göre hesaplanmamış ise TK gereği sigorta dönemi bir yıldır.

Sigorta sözleşmesinin kuruluş tarihini mutlak anlamda belirleme zorluğu, sigortacının sorumluluğunun primin veya ilk taksidinin ödenmesi tarihinden itibaren başlayacağını ayrıca belirtilmesini gerekli kılmıştır⁸.

C. Teknik Başlangıç Zamanı

Sigorta sözleşmesinin teknik başlangıç zamanı (*technischer VersBeginn*), primin veya ilk taksidinin ödenmesi gereken anı ifade etmektedir⁹. Bu kapsamda TK m. 1431 gereği, sigorta priminin tamamının, taksitle ödenmesi kararlaştırılmışsa ilk taksidin, sözleşme yapılır yapılmaz ve poliçenin teslimi karşılığında ödenmesi gerekir. Karada ve denizde eşya taşıma işlerine ilişkin sigortalarda sigorta primi, poliçe henüz düzenlenmemiş olsa bile, sözleşme yapıldığı anda ödenir. İzleyen taksitlerin ödeme zamanı, miktarı ve primin

---

Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu – Sigorta Hukuku Dergisi (1998), Sa. 1, s. 40.

⁵ KENDER, Hususi Sigorta, s. 227.

⁶ PRÖLSS, Jürgen (PRÖLSS, Jürgen/MARTIN, Anton), Versicherungsvertragsgesetz, 28. Auflage, München 2010, s. 101 N. 2; BRÖMMELMEYER, Christoph (RÜFFER, Wilfried/HALBACH, Dirk/SCHIMIKOWSKI, Peter): Versicherungsvertragsgesetz Handkommentar, 2. Auflage, München 2011, VVG § 2 N. 4; MUSCHNER (LANGHEID/WANDT), VVG § 2 N. 4; KENDER, Bazı Sorunlar, s. 40.

⁷ Sigortacının sorumluluğunun primin veya ilk taksidinin ödenmesiyle başlayacağını öngören TK m. 1421 hükmünün, sigorta sözleşmesinin kendine özgü (*sui generis*) iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme niteliği taşıdığını savunan görüşün yansımaları olduğu ifade edilmektedir (ÇEKER, Mustafa, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Sigorta Hukuku, Adana 2014, s. 58-59).

⁸ BOZER, Ali, Mal Sigortasında Akdin Yürürlük Tarihini ve Sigortacının Mes'uliyetinin Başlangıcını Tayin Eden Sigorta Mukavelesi Hükümleri, BATİDER (1961), C. 1 Sa. 1, s. 215.

⁹ BOZKURT, Tamer, Sigorta Hukuku, b. 7, İstanbul 2013, s. 50; BRÖMMELMEYER (RÜFFER/HALBACH/SCHIMILKOWSKI), VVG § 2 N. 4; MUSCHNER (LANGHEID/WANDT), VVG § 2 N. 4. Sigorta sözleşmesinin teknik süresi ise, prim ödeme borcunun devam ettiği süreyi ifade etmektedir (KENDER, Hususi Sigorta, s. 228).

vadesinde ödenmemesinin sonuçları, poliçe ile birlikte yazılı olarak sigorta ettirene bildirilir veya bu şartlar poliçe üzerine yazılır.

TK m. 1431 hükmünden çıkarılabilecek sonuç, prim ödeme borcunun muaccel olabilmesi için poliçenin teslim edilmesi gerektiğidir. Ancak bu durum sigorta ettiren açısından mağduriyetlere yol açabilir¹⁰. Kanun koyucu bu tehlikeyi önlemek için TK m. 1424 hükmünü öngörmüştür. Bu hükme göre, sigortacı; sigorta sözleşmesi kendisi veya acentesi tarafından yapılmışsa, sözleşmenin yapılmasından itibaren yirmidört saat, diğer hâllerde onbeş gün içinde, yetkililerce imzalanmış bir poliçeyi sigorta ettirene vermekle yükümlüdür. Sigortacı poliçenin geç verilmesinden doğan zararlardan sorumludur.

II. GEÇMİŞE ETKİLİ SİGORTA KAVRAMI VE BU SİGORTANIN AMACI

A. Kavram

Sigortacının sigorta sözleşmesinden doğan en temel yükümlülüğü sözleşmede öngörülen rizikoyu taşımaktır (bkz. TK m. 1421). Sigorta sözleşmesinde düzenlenen poliçe üzerinde sigorta süresi hanesinde bir tarih belirtilir ve bu tarih, sigorta sözleşmesinden doğan edimlerin başlangıç anını ve devamı süresini gösterir¹¹. Sigortacının rizikoyu taşıma yükümlülüğünün başlangıcı, yukarıda da belirtildiği üzere, TK m. 1421 ile belirlenmiştir. Bu madde gereği, aksine sözleşme yoksa, sigortacının sorumluluğu primin veya ilk taksidinin ödenmesi ile başlar; kara ve denizde eşya taşıma işlerine ilişkin sigortalarda, sigortacı, sözleşmenin yapılmasıyla sorumlu olur. Ancak bazen, sigorta sözleşmesinin yapılmasından önce meydana gelmiş olabilecek olayların (rizikoların) sigorta korumasından yararlandırılmak istenmesi gündeme gelebilmektedir. Böyle bir isteğin gerçekleştirilmesi, TK m. 1421 ve TK m. 1458 hükümleri anlamında mümkündür. Zira TK m. 1421, ‘aksine sözleşme yoksa’ ibaresiyle başlamaktadır. Dolayısıyla taraflar, primin veya ilk taksidinin ödenmesinden önceki ya da sigorta sözleşmesinin yapılmasından önceki bir tarihi sigortacının sorumluluğunun başlangıcı olarak belirleyebileceklerdir¹². Eğer taraflar, sigorta sözleşmesinin yapılmasından önceki bir tarihi sigortacının sorumluluğunun ve dolayısıyla

---

¹⁰ BOZKURT, s. 50.

¹¹ KENDER, Bazı Sorunlar, s. 41.

¹² TK m. 1421, koruyucu hükümler arasındadır ve sigorta ettiren, sigortalı ve lehtar aleyhine değiştirilemez; değiştirilirse TK m. 1421 uygulanır (TK m. 1452/3).

sigorta korumasının başlangıcı olarak kararlaştırmışlarsa, bu tür durumlarda ‘geçmişe etkili sigorta (Rückwärtsversicherung)’ söz konusu olacaktır. Yani, geçmişe etkili sigorta, sigorta sözleşmesinin maddi başlangıç zamanının, şekli başlangıç zamanından önceki bir tarihten itibaren başlayacak şekilde akdedilmesidir¹³. Geçmişe etkili sigorta, sigorta korumasının geçmişe etkili olmasına yönelik sigortacı ile sigorta ettiren tarafından sözleşilmesi anında kurulur ve böylece taraflar bu sözleşmeyle sağlanacak sigorta korumasının sözleşmenin kurulmasından önceki bir tarihe teşmil edilmesini, yani geçmişe yönelik (*ex tunc*) etki doğurmasını mümkün kılmaktadırlar¹⁴. Bu açıdan TK m. 1458 hükmü, sigortanın maddi başlangıç zamanını değiştirmesi sebebiyle TK m. 1421’de öngörülen kurala istisna teşkil etmektedir¹⁵.

Geçmişe etkili sigorta, TK’nın “Zarar Sigortaları”na ilişkin bölümünde, “Mal Sigortaları” başlığı altında 1458. maddede düzenlenmiştir¹⁶. Bu madde gereği¹⁷, “*Sigorta, sigorta koruması sözleşmenin yapılmasından önceki bir tarihten itibaren sağlanacak şekilde yapılabilir. Ancak, rizikonun gerçekleştiği veya gerçekleşme ihtimalinin ortadan kalkmış olduğu, sözleşmenin yapılması sırasında, sigortacı ile sigorta ettiren ve sigortadan haberi olmak şartıyla,*

¹³ ŞENOCAK, Kemal, Geçici Sigorta Himayesi (Geçici Güvence), BATİDER (2003), C. XXII Sa. 1, s. 60; PRÖLSS (PRÖLSS/MARTİN), s. 101 N. 2; BRÖMMELMEYER (RÜFFER/HALBACH/SCHIMILKOWSKI), VVG § 2 N. 4. Geçmişe etkili sigorta kavramıyla kastedilen ‘gerçek anlamda geçmişe etkili sigorta (*die echte Rückwärtsversicherung*)’dır (ŞENOCAK, s. 61; MUSCHNER (LANGHEID/WANDT), VVG § 2 N. 5). Gerçek olmayan geçmişe etkili sigortada sigorta koruması, sigorta ettirenin sigorta sözleşmesine ilişkin talepte bulunduğu tarih ile sigortanın şekli başlangıç zamanı arasında sağlanır [ŞENOCAK, s. 61; MUSCHNER (LANGHEID/WANDT), VVG § 2 N. 5].

¹⁴ ŞENOCAK, s. 62.

¹⁵ ŞENOCAK, s. 60.

¹⁶ 6762 sayılı TK’da geçmişe etkili sigorta, ‘Rizikonun Gerçekleşmiş Olması’ başlığı altında, 1279. maddede ‘Mukavelenin Yapıldığı Sırada’ adlı madde başlığıyla düzenlenmişti. Bu madde gereği, “*Mukavelenin yapıldığı sırada sigorta ettiren veya sigortadan faydalanan kimse, rizikonun gerçekleşmiş olduğunu yahut sigortacı rizikonun gerçekleşmesi imkanı kalmadığını bilmekte iseler sigorta mukavelesi hükümsüzdür; şu kadar ki; birinci halde sigortacı sigorta primini isteyebilir*”. Doktrinde bu maddenin mefumu muhalifinden, geçmişe etkili sigortanın, maddedeki sınırlamalar çerçevesinde, mümkün olduğu ifade edilmekteydi (BÖZER, Ali, Sigorta Hukuku Genel Hükümler – Bazı Sigorta Türleri, b. 2, Ankara 2007, s. 36). Geçmişe etkili sigorta, Almanya’da Sigorta Sözleşmesi Kanunu – *Versicherungsvertrags-gesetz* (VVG) § 2’de ‘Geriye (etkili) sigorta – *Rückwärtsversicherung*’ madde başlığıyla düzenlenmiştir. VVG § 2 ve TK m. 1458 paralellik arz etmektedir. İsviçre Sigorta Sözleşmesi Kanunu’nda geçmişe etkili sigortaya ilişkin herhangi bir madde bulunmamaktadır.

¹⁷ 6762 sayılı TK’da, tersten gelen bir yaklaşımla hangi hallerde geçmişe dönük sigorta yapılamayacağı belirtildiğinden, TK m. 1458’de öncelikle sigortacının sorumluluğunun sözleşmenin yapıldığı tarihten önceki bir zamanda da başlayabileceği açıklanmıştır (TK m. 1458 Gerçekçe).

sigortalı tarafından biliniyorsa sözleşme geçersizdir. Rizikonun gerçekleştiği veya gerçekleşme ihtimalinin ortadan kalktığına sigorta ettiren veya sigortalı tarafından bilinip sigortacı tarafından bilinmediği durumlarda, sigortacı sözleşme ile bağlı olmamakla birlikte, ödenmesi gereken primin tamamına hak kazanır.”

Bu başlık altında ayrıca geçici sigorta korumasına (geçici güvence) değinmek gerekir. Geçici sigorta koruması, sigorta ettirene belli bir zaman dilimine ilişkin geçici bir koruma sağlar. Geçici sigorta koruması, TK’da yer almamaktadır¹⁸. Ancak geçici sigorta koruması, ekonomik, sigorta ve riziko politikasına ilişkin ihtiyaçlardan doğmaktadır¹⁹. Geçici sigorta korumasında, sigortanın maddi başlangıcı ile şekli başlangıcı aynı zamana denk gelmektedir²⁰. Bir başka deyişle, sigorta koruması, sözleşmenin kuruluş anından itibaren başlayacak şekilde yapılmaktadır. Dolayısıyla ‘geçmişe etkili sigorta’ ile ‘geçici sigorta koruması’ birbirinden farklı kurumlardır²¹.

B. Amaç

Geçmişe etkili sigorta, sigorta korumasını geçmişe teşmil ederek, daha çok sigorta ettiren lehine bir durum oluşturmayı amaçlamaktadır. Bir başka deyişle, geçmişe etkili sigortada sigorta koruması, sözleşmenin kurulmasından önceki bir anı da kapsayarak, sözleşme konusu menfaatin zarara uğramış olabilme ihtimaline karşı güvence sağlamaktadır. Ancak bu amaç, gerçekleşip gerçekleşmediği objektif anlamda belirsiz olan rizikonun aslında gerçekleştiği sigorta ettiren ile sigortalı tarafından biliniyorsa ortadan kalkar. Nitekim TK m. 1458 bu esastan hareket etmiştir.

Ayrıca, geçmişe etkili sigortanın asıl işlevinin, sigorta sözleşmesinin yapılmasına yönelik talep ile sözleşmenin yapılması arasındaki süreyi sigortalamak olduğu da ifade edilmektedir²².

---

¹⁸ Geçici sigorta koruması (*vorläufige Deckung*) Alman hukukunda VVG § 49 vd. da düzenlenmiştir.

¹⁹ ŞENOCAK, s. 51.

²⁰ ŞENOCAK, s. 61.

²¹ ‘Geçmişe etkili sigorta (*Rückwärtsversicherung*)’ ile ‘geçici sigorta koruması (*die vorläufige Deckungszusage*)’ kurumları arasındaki farklara, tekrardan kaçınmak amacıyla ayrıca değinilmeyecektir. Bu farklar ve geçici sigorta koruması hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. ŞENOCAK, s. 61 vd.; MUSCHNER (LANGHEID/WANDT), VVG § 2 N. 7.

²² BRÖMMELMEYER (RÜFFER/HALBACH/SCHIMILKOWSKI), VVG § 2 N. 13; MUSCHNER (LANGHEID/WANDT), VVG § 2 N. 1.

TK m. 1421'in aksinin kararlaştırılabilme olanağı karşısında (TK m. 1452/3 gereği sigorta ettiren, sigortalı ve lehtar aleyhine olmamak üzere), TK m. 1458 ile ayrıca geçmişe etkili sigortanın belirtilmesine ihtiyaç olup olmadığı sorusu akla gelebilir. Zira sigorta ettiren ile sigortacı, TK m. 1421 anlamı ve lafzı çerçevesinde sigorta korumasını sigorta sözleşmesinin yapılmasından önceki bir tarihi kapsayacak şekilde kararlaştırabilirler. Böyle bir durum çoğunlukla sigorta ettiren lehine -prim borcuna rağmen- bir sonuç doğurabilecektir. Ayrıca TK m. 1458'de geçmişe etkili sigortanın geçersiz olacağı ihtimaller gösterilmiştir. Ancak bu ihtimaller aslında bir sigorta sözleşmesi için gerekli unsurlar arasındadır. Örneğin, söz konusu hükümde, rizikonun gerçekleştiği veya gerçekleşme imkânının ortadan kalktığı bilgisi, sigorta sözleşmesinin taraflarınca bilinmesi durumunda sigorta sözleşmesinin geçersizliğinden bahsedilmiştir. Oysaki bu durum, yani rizikonun objektif anlamda belirsizliği, sigorta sözleşmesinin en önemli unsurları arasındadır²³. Dolayısıyla rizikonun gerçekleştiği veya gerçekleşme ihtimalinin ortadan kalktığı, sigorta sözleşmesi taraflarınca biliniyorsa, rizikonun gerçekleştiğinin bilinmezliğinden bahsedilemeyeceğinden²⁴ sigorta sözleşmesi geçerli bir şekilde kurulamayacaktır. Aynı yönde TK m. 1458'in son cümlesi, "*Rizikonun gerçekleştiği veya gerçekleşme ihtimalinin ortadan kalktığına sigorta ettiren veya sigortalı tarafından bilinip sigortacı tarafından bilinmediği durumlarda, sigortacı sözleşme ile bağlı olmamakla birlikte, ödenmesi gereken primin tamamına hak kazanır*" şeklindedir. Ancak belirtilen hüküm hiç olmasaydı dahi, maddedeki yaptırımla giderilmesi amaçlanan sigortacı mağduriyeti, sigorta ettirenin beyan yükümlülüğü ile bilgi verme yükümlülüğü kapsamında (TK m. 1435 vd.) giderilebilecek niteliktedir.

Tüm bu açıklamalara rağmen, kanun koyucu, hukuki belirsizlik, tereddüt ve kanuna karşı hile gibi hususların önüne geçebilmek adına TK m. 1458 hükmünü öngörmüştür.

²³ SCHNEIDER, Christian (LOOSCHELDERS, Dirk/POHLMANN, Petra), Versicherungsvertragsgesetz Kommentar, 2. Auflage, Köln 2011, VVG § 2 N. 1; BOZER, Ali, Sigorta Hukuku, Ankara 1965, s. 101 vd.; ÖÇAL, Akar, Sigortacılık ve Sigorta Hukuku Hakkında Genel Bilgiler, Ankara 1971, s. 9; KUBİLAY, Huriye, Uygulamalı Özel Sigorta Hukuku, b. 2, İzmir 2003, s. 47; ULAŞ, Işıl, Uygulamalı Zarar Sigortaları Hukuku, b. 8, Ankara 2012, s. 46; CEBE, Mehmet Sinan, Açıklamalı ve İçtihatlı Mal Sigortaları Hukuku, Ankara 2010, s. 120; ÇEKER, s. 67. Riziko hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. KUBİLAY, s. 47 vd.; CAN, Mertol, Türk Özel Sigorta Hukuku (Ders Kitabı), b. 3, Ankara 2009, s. 7 vd..

Geçmişe etkili sigortada, kararlaştırılan rizikonun gerçekleşip gerçekleşmediği sözleşmenin kurulması anında taraflarca bilinmediği, yani sübjektif bir belirsizlik olduğu doktrinde ifade edilmektedir [bkz. ŞENOCAK, s. 62; SCHNEIDER (LOOSCHELDERS/POHLMANN), VVG § 2 N. 1].

²⁴ Bir başka deyişle bu durumda, ne objektif ne de sübjektif belirsizlik mevcuttur.

III. GEÇMİŞE ETKİLİ SİGORTANIN, KAPSAMI, ŞARTLARI VE SONUÇLARI

A. Kapsamı

1. Genel Olarak

TK m. 1458 hükmünde, geçmişe etkili sigorta sözleşmesi yapılmasının mümkün olduğu, ancak bu imkânın maddede belirtilen şartlara bağlı olduğu, şartların gerçekleşmemesi durumunda bu tür bir sigorta sözleşmesinin geçersiz olacağı ve geçersizliğin sonuçları gibi hususlar düzenlenmiştir.

TK m. 1458, mal sigortaları başlığı altında düzenlenmişse de, TK m. 1485'in yollamasıyla sorumluluk sigortalarına da uygulanabilecektir. Sorumluluk sigortaları açısından TK m. 1473 ile emredici olmayan bir düzenleme öngörülmüştür. Bu madde gereğince, sigortacı sorumluluk sigortası ile, sözleşmede aksine hüküm yoksa, sigortalının sözleşmede öngörülen ve zarar daha sonra doğsa bile, *sigorta süresi içinde gerçekleşen bir olaydan kaynaklanan sorumluluğu* nedeniyle zarar görene, sigorta sözleşmesinde öngörülen miktara kadar tazminat öder. Madde gerekçesinde, getirilen düzenlemede rizikoya esas teşkil eden olayın, sözleşme süresi içinde gerçekleşmesinin esas alındığı belirtilmiştir. Geçmişte meydana gelen bir olay nedeniyle sigortacının kendi döneminde ortaya çıkan zararlardan sorumlu olması ilkesi benimsenmiş olsaydı pratikte bu tür sigortaların uygulanabilirliğinin büyük ölçüde azalacağı düşünülmüştür. Zira sigortacı sözleşme yaparken, sigortalının geçmişteki tüm iş ve işlemlerini bilmek isteyecek ve bunların ne şekilde yapıldığını kontrol etmek isteyecektir. Aksi takdirde çok büyük risklerle karşılaşabilme tehlikesi söz konusu olabilecektir. Ayrıca, bu şekildeki bir düzenleme kötüniyetli uygulamaların da önünü açacaktır. Şöyle ki, yapmış olduğu bir hata nedeniyle tazminat talebi ile karşılaşabileceğini düşünen kişiler hemen sigorta sözleşmesi yapmak yoluna gideceklerdir. Açıklanan nedenlerden dolayı sigortacının sorumluluğu kural olarak, sözleşme süresi içinde sigortalısının sorumluluğunu gerektirecek olaylara bağlanmıştır²⁵. Ancak, madde emredici nitelikte olmadığından tarafların, sorumluluk sigortası türlerine göre rizikonun kapsamını farklı şekillerde (ve bu arada TK m. 1458 hükmü sebebiyle geçmişe etkili olarak da) belirleyebilmeleri mümkündür.

---

²⁵ TK m. 1473 Gerekçe. Maddeye yönelik eleştiri için bkz. CAN, Mertol, "Gözden Geçirilmeye Muhtaç Hükümler Var mı?" Sorusu Çerçevesinde 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Göre Sigorta Sözleşmesinin Tabi Olduğu Hukukî Esaslar, Ankara 2012, s. 53.

Can sigortaları açısından ise, ne can sigortalarına ilişkin hükümlerde doğrudan bir düzenleme ne de TK m. 1458'e yollamada bulunan bir hüküm mevcuttur²⁶. Madde gerekçesinde ise, geçmişe etkili sigortanın daha çok nakliyat sigortalarında rastlanıldığını ve bu sigortanın maddede belirtilen hallerde *diğer sigortalar* için de uygulanabilmesinin mümkün olduğu belirtilmiştir²⁷. Diğer sigortalar ile, can sigortaları kastediliyor olsa gerek; zira mal ve sorumluluk sigortaları açısından TK'da açık hüküm vardır. Ancak can sigortalarının niteliği, geçmişe etkili sigortaya bazen imkân vermeyebilir²⁸. Örneğin, 'hayat sigortası' açısından konu ele alınacak olursa; TK m. 1487 gereği, hayat sigortasının konusu sigorta ettirenin veya sigortalının ölümü veya hayatta kalmasıdır. 'Ölüm' olayı bilinen bir husus teşkil edeceği için (örneğin, yaş, cinsiyet, TC Kimlik Numarası gibi hususların bildirim ve sistemde görülmesi) geçmişe etkili bir sigorta sözleşmesinin yapılması da söz konusu olamayacaktır²⁹ (bkz. TK m. 1458).

2. Kanuna Karşı Hile

Riziko, gerçekleşip gerçekleşmediği objektif anlamda bilinmeyen olaylardır. Sigorta sözleşmesi, rizikonun gerçekleştiği sigorta ettiren ve sigortacı tarafından bilinmesine rağmen yapılmak istenebilir. Bu durum genellikle sigorta ettirenin sigorta korumasından yararlandırılmak ve böylece sigorta ettirene tazminat ödenmek istenmesinden kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla esasında sigortacı aleyhine, fakat sigorta ettiren lehine bir

²⁶ Alman hukukunda geçmişe etkili sigorta, 'Genel Hükümler – *Allgemeiner Teil*' kısmında 'Bütün Sigorta Dallarına İlişkin Hükümler - *Vorschriften für alle Versicherungswege*' başlığı altında ele alınmıştır. Dolayısıyla ayırım gözetmeksizin tüm sigorta türlerine geçmişe etkili sigorta hükümleri uygulanabilecektir [BRÖMMELMEYER (RÜFFER/HALBACH/SCHIMILKOWSKI), VVG § 2 N. 15].

²⁷ Bkz. TK m. 1458 Gerekçe. Doktrinde *Can*, TK m. 1458'in genel hükümler kısmında yer almaması dolayısıyla, ya can sigortaları bakımında uygulanmasının istenmediğini ya da uygulanması gerektiği hususunun gözden kaçırıldığını belirtmektedir (CAN, Hukukî Esaslar, s. 51).

²⁸ Dolayısıyla TK Gerekçesi'nde yer verilen 'diğer sigortalar için de uygulanabilir' ibaresini, 'diğer sigortaların niteliği uygun düştüğü ölçüde uygulanır' şeklinde anlamak gerekir. Alman hukukunda hastalık sigortası (Hastalık Sigortası Genel Şartları -MB/KK- m. 2) açısından geçmişe etkili sigortanın yapılamayacağı belirtilmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. PRÖLSS (PRÖLSS/MARTIN), s. 102 N. 5; MUSCHNER (LANGHEID/WANDT), VVG § 2 N. 9 vd..

²⁹ *Şenocak* da, sigorta ettirenin kendi ölümüne karşı sigortada geçmişe etkili sigortadan söz edilemeyeceğini belirtmektedir (ŞENOCAK, s. 63). Aynı yönde bkz. BRÖMMELMEYER (RÜFFER/HALBACH/SCHIMILKOWSKI), VVG § 2 N. 16; MUSCHNER (LANGHEID/WANDT), VVG § 2 N. 20; BGH 21.3.1990, IV ZR 39/89 (NJW 1990, s. 1916). *Kanaatimizce* bu durumu sadece sigorta ettirenin kendi ölümüne hasretmemek gerekir.

durum ortaya çıkmaktadır. Sigorta şirketlerinin, acenteler aracılığıyla sigorta sözleşmesini akdettiği göz önünde tutulduğunda, sigortacının neden böyle bir işlem içinde bulunduğu hususu anlaşılacaktır. Uygulamada belirtilen türde sigorta sözleşmesine kasko sigortalarında sıklıkla rastlanılmaktadır³⁰.

Bu kapsamda sigorta sözleşmesinin taraflarının, rizikonun gerçekleşmiş olduğunu bilmelerine rağmen sigorta sözleşmesinin yapıldığı tarihten önceki rizikoları kapsayacak şekilde sigorta sözleşmesi yapmaları kanuna karşı hile teşkil etmektedir. Bu tür bir anlaşma hem TK m. 1458 hem de MK m. 2 hükümlerine aykırılık teşkil eder. Dolayısıyla böyle bir sözleşme geçersizdir.

B. Şartları

1. Sigorta Ettiren ile Sigortacı Arasında Anlaşma

Sigorta ettiren ile sigortacı, sigorta korumasını sözleşmenin yapılmasından daha önceki bir tarihten itibaren başlatmak istiyorlarsa bu konuda anlaşmak zorundadırlar. Anlaşmaya yönelik talep sigorta ettiren veya sigortacı tarafından sunulabilecektir. Böyle bir anlaşma duruma göre sigorta sözleşmesinin her iki tarafı için de avantaj sağlayabilecektir. Mesela, sigortacı açısından fayda, primde; sigorta ettiren açısından fayda ise, gerçekleşip gerçekleşmediği bilinmeyen rizikonun, eğer gerçekleşmişse sigortacı tarafından tazmin edilmesinde vücut bulur.

Geçmiş etkili sigorta sözleşmesinin sağladığı korumaya yönelik sigorta ettiren tarafından sözleşmenin başlangıç zamanına yönelik bir talep söz konusu ise, bu başlangıç zamanını maddi başlangıç şeklinde anlamak gerekir³¹. Sigortacı, bu başlangıç anını kabul etmekle, aşağıda değinilecek şartın da varlığıyla, sigorta koruması talep edilen/kararlaştırılan tarihten itibaren başlayacaktır.

2. Rizikoya İlişkin Bilgi

Riziko, kural olarak, *ileride* gerçekleşme ihtimali bulunan bir olaydır³². TK m. 1458 ile bu duruma bir istisna getirilmiş ve sigorta sözleşmesi yapıldığı sırada sigorta ettiren veya sigortalı rizikonun gerçekleşmiş olduğunu bilmiyorlarsa (sübjektif bilinmezlik), sigorta korumasının sigorta

---

³⁰ Nitekim bkz. Yarg. 11. HD, 18.9.2003, E. 1800, K. 7945; Yarg. 11. HD, 26.11.2001, E. 6511 K. 9246; Yarg. 11. HD, E. 2004/11987, K. 2005/9707 (ÇELİK, Salih/LALE, Muktedir, Özetli - İctihath - Uygulamalı Sigorta Hukuku, 1. Cilt, Ankara 2007, s. 102 vd.).

³¹ BRÖMMELMEYER (RÜFFER/HALBACH/SCHIMILKOWSKI), VVG § 2 N. 6.

³² ÖÇAL, s. 10; KUBİLAY, s. 48.

sözleşmesinin yapılmasından önceki tarihe teşmil edebileceği hükme bağlanmıştır. Ancak 'rizikonun gerçekleştiği veya gerçekleşme ihtimalinin ortadan kalktığı, sözleşmenin yapılması sırasında, sigortacı ile sigorta ettiren ve sigortadan haberi olmak şartıyla, sigortalı tarafından biliniyorsa'³³ geçmişe etkili sigorta sözleşmesi yapılamayacak, bu sözleşme geçersiz olacaktır³⁴. Bu geçersizlik durumunda, sigorta ettirenin ve sigortacının durumu bilmelerine rağmen geçmişe etkili sigorta yapmaya yönelik rızalarının önemi yoktur; 'rizikoya ilişkin bilgi' durumunda sözleşme her halde geçersiz olacaktır³⁵. Sigorta ettiren ve sigortacı rizikonun gerçekleştiğini bilmelerine rağmen, sigorta sözleşmesi yapıp sigortacıya yükümlülük yüklemeleri durumunda da sigorta sözleşmesi geçersiz kabul edilecektir³⁶.

TK'nın rizikoya ilişkin bilginin sigorta ettiren veya sigortacı tarafından bilinmesi durumunda geçersizlik kabul etmesi sigorta sözleşmesinin niteliğinden kaynaklanmaktadır. Sigorta sözleşmesi, iki tarafa borç yükleyen bir sözleşmedir. Bu sözleşmeyle sigorta ettiren prim ödeme borcunu üstlenirken, sigortacı rizikonun gerçekleşmesine yönelik sigorta koruması sağlamaktadır. Ancak sigortacı veya sigorta ettiren rizikoya ilişkin bilgiye sahipse bu durumda sigorta sözleşmesinden kaynaklanan borçları söz konusu olamayacaktır³⁷.

Bu açıdan rizikoya ilişkin bilgi durumu, sigorta sözleşmesinin yapıldığı anda söz konusu olmalıdır³⁸. Sigorta sözleşmesinin yapılmasından sonra,

³³ Maddede belirtilen bu şart kısaca 'rizikoya ilişkin bilgi' olarak ifade edilecektir.

³⁴ Yarg. 11. HD, 25.11.2004, E. 2003/12282, K. 2004/11519; Yarg. 11. HD, 6.12.2004, E. 2837, K. 11872; Yarg. 11. HD, 2.12.2004, E. 2592, K. 11872; Yarg. 11. HD, 24.10.2005, E. 2004/12859, K. 2005/10231; Yarg. 11. HD, 25.4.2006, E. 1036, K. 4617; Yarg. 11. HD, 29.5.2006, E. 2005/6319, K. 2006/6421; Yarg. 11. HD, 15.6.2006, E. 2005/1882, K. 2006/6998 (ÇELİK/LALE, s. 106 vd.). Bu durumda ödenmiş primlerin iadesi, BK m. 78 ve BK m. 81 hükümleri çerçevesinde çözüme kavuşturulacaktır (CAN, Sigorta Hukuku, s. 45).

³⁵ Alman hukukunda, hem sigortacının hem de sigorta ettirenin rizikonun gerçekleştiğinden haberi olması durumunda sigorta sözleşmesinin geçmişe etkisinin olmayacağı, sadece ileriye yönelik bir etkiyi haiz olacağı; böyle bir ihtimalin ise BGB m. 139 (kısmi butlan) hükmü açısından incelenmesi gerektiği ifade edilmektedir [MUSCHNER (LANGHEID/WANDT), VVG § 2 N. 45]. Ayrıca bu tür bir sigorta sözleşmesinin ahlaka aykırılık sebebiyle BGB m. 138 kapsamında butlan (kesin hükümsüzlük) açısından da incelenmesi gerektiği yönünde bkz. SCHNEIDER (LOOSCHELDERS/POHLMANN), VVG § 2 N. 47-48.

³⁶ MUSCHNER (LANGHEID/WANDT), VVG § 2 N. 46.

³⁷ MUSCHNER (LANGHEID/WANDT), VVG § 2 N. 34.

³⁸ Sigorta sözleşmesinin yapılması anında sözleşmenin taraflarından biri rizikonun gerçekleşmiş olduğunu bildiği takdirde, artık rizikonun gerçekleşip gerçekleşmediği hususunda subjektif belirsizlik ortadan kalktığından geçmişe etkili sigorta koruması da ortaya çıkmaz (ŞENOCAK, s. 62).

sigorta ettirenin veya sigortalının böyle bir bilgisi, geçmişe etkili sigorta sözleşmesinin geçerliliğine TK m. 1458 anlamında etkide bulunmaz. Bu durum sigorta ettirenin rizikoyu bildirme yükümlülüğü kapsamında ele alınacaktır (TK m. 1446).

Başkası hesabına sigorta (TK m. 1454) yapılmışsa, rizikonun gerçekleştiğinin sigorta ettiren veya *sigortadan haberi olan* sigortalı tarafından bilinmesi yeterlidir. Yani, sigorta ettiren söz konusu durumu biliyor, ancak sigortalı bu durumu bilmiyorsa sigorta sözleşmesi yine geçersiz kabul edilecektir. Yoksa, hem sigorta ettirenin hem de sigortalının rizikonun gerçekleşmesinden haberdar olması şartını aramak, kanuna karşı hilelere yol açabilecektir. Ancak sigortalının bilgisi ile sözleşmenin geçersiz kılınması, sigortalının, sözleşmenin varlığından haberdar olması şartına bağlanmıştır.

Rizikonun gerçekleştiği sigortacı tarafından bilinmeyip, sigorta ettiren veya sigortalı tarafından biliniyorsa; sigortacı, sözleşmeyle bağlı olmayacak ve söz konusu sözleşme kapsamında ödenmesi gereken primlerin tamamına hak kazanacaktır. Maddede yer verilen sonuç, iyiniyetli olmayan sigorta ettiren veya sigortalı fiilinin yaptırımı tabi tutulmasına ve sözleşmenin karşı tarafında bulunan sigortacının, kanuna ve hakkaniyete aykırı olan durum karşısında korunmasına yöneliktir³⁹. Başkası hesabına yapılan sigortada, sigorta ettiren rizikonun gerçekleştiğini bilmemekle beraber, sigortalı bilebilir. Bu durumda sigortalı, kendisi hesabına yapılmakta olan bir sigorta sözleşmesini bilmediği sürece sigorta sözleşmesinin geçersizliğinden ve sigortacının prime hak kazanmasından söz edilemeyecektir. Zira sigortalı sözleşmenin tarafı olmadığından, gerçekleşmiş bir rizikoyu kapsayan sözleşme yapılmakta olup olmadığını bilemeyebilir. Dolayısıyla, rizikonun gerçekleştiğinden haberdar olan sigortalı sözleşmeden haberdar değilse, sadece onun bilgisi nedeniyle sözleşmenin geçersizliği ve sigortacının prime hak kazanması gündeme gelmez⁴⁰. Rizikoya ilişkin bilginin sigorta ettiren veya sigortalı tarafından bilindiği ve buna rağmen geçmişe etkili sigorta sözleşmesinin yapıldığını ispat yükü sigortacı üzerindedir⁴¹ (MK m. 6).

³⁹ Benzer yönde bkz. CAN, Sigorta Hukuku, s. 44-45. Madde ayrıca, sigorta ettirenin sigortacı üzerinde manipülasyona girişmesini de önlemektedir [BRÖMMELMEYER (RÜFFER/HALBACH/SCHMILKOWSKI), VVG § 2 N. 39; MUSCHNER (LANGHEID/WANDT), VVG § 2 N. 36].

⁴⁰ TK m. 1458 Gerekeçe.

⁴¹ Nitekim bkz. "Dava, kasko sigorta poliçesinden kaynaklanan tazminat isteğine ilişkindir - Davaya konu kasko sigorta poliçesi 12.08. 2001 tarihinde düzenlenmiş olup, taraflar arasındaki uyuşmazlık aynı tarihte saat 13.30'da meydana gelen kaza da oluşan hasarın te-

Rizikonun gerçekleşme ihtimalinin ortadan kalktığı sigortacı tarafından bilinip, sigorta ettiren veya sigortalı tarafından bilinmemesi durumunda yapılan sözleşmenin akıbetine ilişkin TK'da belirlemede bulunulmamıştır. Ancak doktrinde bu tür bir sigorta sözleşmesinin de geçersiz olduğu, sigortacının prime hak kazanamayacağı ve eğer ödenmiş primler varsa, bunların iadesinin BK m. 77 vd. hükümleri çerçevesinde talep edilebileceğinin mümkün olduğu ifade edilmektedir⁴². Alman hukukunda VVG § 2/2'de, sigortacının rizikonun gerçekleşmesinin imkânsız olduğunu bilmesi durumunda prime hak kazanamayacağı açıkça belirtilmiştir⁴³. Rizikonun gerçekleşme ihtimali kısmen ortadan kalkmakla birlikte, kısmen varlığını sürdürüyorsa prim miktarının indirilmesi söz konusu olacaktır⁴⁴.

Son olarak, geçmişe etkili sigorta sözleşmesinin acente aracılığıyla yapılması durumunda (ki uygulamada çoğunlukla böyledir) TK m. 1458'in uygulanabilirliğine değinmek gerekir. TK m. 1458'de bu tarz bir sigorta ilişkisinin kurulması durumuna ilişkin belirlemede bulunulmamıştır. TK m. 1412'de ise sigortacıya değil ama sigorta ettirene yönelik genel bir hüküm öngörülmüştür. Buna göre, Kanunda sigorta ettirenin bilgisine ve davranışına hukuki sonuç bağlanan durumlarda, sigortadan haberi olması şartıyla sigortalının, temsilci söz konusu ise temsilcinin, can sigortalarında da lehtarın bilgisi ve davranışı da dikkate alınır. Dolayısıyla TK m. 1458 açısından sigorta ettirenin yanında, temsilcinin de rizikoya ilişkin bilgisinin dikkate alınacağı sonucu ortaya çıkar. Ancak belirtildiği gibi, TK m. 1412'de

minat içerisinde kalıp kalmadığı noktasında toplanmaktadır – Davacı vekili, müvekkilinin 11.08.2001 tarihinde davalı acente yetkilileri ile görüşüp, poliçenin düzenlenmesi için gerekli evrakın verildiğini ve ertesi gün aracın yola çıktığında kazanın meydana geldiğini ileri sürmüştür – Davalı her ne kadar poliçenin kazadan sonra düzenlenip, prim makbuzunun da gerçek bir ödemeye dayanmadığını savunmuş ise de, bu savunmasını usulüne uygun ve yeterli delillerle ispatlayabilmiş değildir – Davaya konu sigorta poliçesinin geçerli ve prim peşinatının ödenmiş olması nedeniyle teminat sağladığının kabulü ile işin esasına girilmesi gerekir.” [Yarg. 11. HD, 13.3.2006, E. 2005/2645, K. 2006/2508 (ÇELİK/LALE, s. 113-114)]; “(...) mahkemece, TTK'nun 1279'uncu maddesine dayalı savunması davalı sigortanın kanıtlayamadığının kabulü ile uyuşmazlığın tazminat miktarı bakımından esasına geçilmesi, sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamıştır.” [Yarg. 11. HD, 25.9.2006, E. 2005/8552, K. 2006/9211 (ÇELİK/LALE, s. 119-120)]. Aynı yönde Alman hukuku açısından bkz. SCHNEIDER (LOOSCHELDERS/POHLMANN), VVG § 2 N. 55.

⁴² CAN, Hukukî Esaslar, s. 52. Primlerin iadesine ilişkin zamaşımı, TK m. 1420 hükmü çerçevesinde tayin edilecektir.

⁴³ Ayrıntılı bilgi için bkz. MUSCHNER (LANGHEID/WANDT), VVG § 2 N. 34 vd..

⁴⁴ BRÖMMELMEYER (RÜFFER/HALBACH/SCHIMILKOWSKI), VVG § 2 N. 26; MUSCHNER (LANGHEID/WANDT), VVG § 2 N. 35.

sigortacının temsilcisine veya acenteye ilişkin belirlemede bulunulmamıştır. Uygulamada Yargıtay, sigorta sözleşmesinin acente aracılığıyla kurulması durumunda, sözleşmenin geçersiz sayılabilmesi için sadece acentenin rizikonun gerçekleştiğini bilmesini yeterli kabul etmiş, ayrıca sigortacının rizikonun gerçekleştiğini bilmesi gerektiğini tartışma konusu yapmamıştır⁴⁵. Alman hukukunda VVG § 2/3'te geçmişe etkili sigorta sözleşmesinin temsilci aracılığıyla yapılmasına ilişkin açık bir düzenleme söz konusudur. Bu madde gereğince, sigorta sözleşmesi temsilci aracılığıyla yapılıyorsa, hem temsilcinin hem de temsil edilenin rizikoya ilişkin bilgisi dikkate alınır⁴⁶. *Kanaatimizce* bu şekilde bir hüküm kanuna karşı hilelere kapı aralamaktadır. Şöyle ki; sigorta ettiren, sigorta menfaati üzerinde rizikonun gerçekleştiğini biliyor, ancak sigorta sözleşmesini temsilci aracılığıyla gerçekleştirip rizikonun gerçekleştiğini temsilciye bildirmeyebilir ve böylece geçmişe etkili sigorta sözleşmesinin geçerli şekilde yapılmasını amaçlayabilir. Nitekim TK, benzer bir durum olan yetkisiz temsilde belirttiğimiz görüşe benzer bir düzenleme getirmiştir. Yetkisiz temsile ilişkin olarak kanun koyucu TK m. 1406/2'de açık bir hüküm öngörmüştür. Bu fıkra gereğince, adına sigorta sözleşmesi yapılan kişi, rizikonun gerçekleşmesinden önce veya *1458 inci madde hükmü saklı kalmak üzere*, riziko gerçekleşince de sözleşmeye sonradan icazet verebilir⁴⁷. Dolayısıyla sigorta ettiren (X) isimli şahıs, sigorta edilecek menfaat üzerinde rizikonun gerçekleştiğini biliyorsa, ancak temsil yetkisi vermediği (Y) isimli şahsın kendi adına sigorta sözleşmesi imzaladığını, kendisinin de bu işleme onay verdiğini ileri sürüp geçmişe etkili sigorta sözleşmesinin geçerli bir şekilde kurulmasını sağlayamayacaktır.

C. Sonuçları

Geçmişe etkili sigorta sözleşmesinin yapılmasıyla sigorta sözleşmesinin etkisi sözleşmenin yapılması anından önceki bir tarihe teşmil edilecek ve

⁴⁵ Yarg. 11. HD, 26.5.2003, E. 2002/13163, K. 2003/5528; Yarg. 11. HD, 10.6.2003, E. 321, K. 6222; Yarg. 11. HD, 22.6.2006, 2005/7462, K. 2006/7363 (www.kazanci.com).

⁴⁶ Fıkranın Almanca metni şöyledir: “*Wird der Vertrag von einem Vertreter geschlossen, ist in den Fällen des Absatzes 2 sowohl die Kenntnis des Vertreters als auch die Kenntnis des Vertretenen zu berücksichtigen.*” Ayrıntılı bilgi için bkz. MUSCHNER (LANGHEID/WANDT), VVG § 2 N. 61 vd..

⁴⁷ “*(...) gerek Kanunun kendi içinde bir bütünlük sağlayabilmesini gerekse sigorta ettirenin haksız kazanç sağlamasının önüne geçilebilmesini teminen, temsil olunanın rizikonun gerçekleşmesinden sonra sözleşmeye icazet vermesini ancak, rizikonun gerçekleştiği konusunda bilgi sahibi olmamasına bağlı olduğunu ifade edecek şekilde 1458'inci madde hükmünün saklı olduğu fıkraya eklenmiştir.*” (TK m. 1406 Gereğe). Ayrıca TK m. 1406 hükmüne ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. CAN, Hukukî Esaslar, s. 21 vd..

böylece sigorta koruması zaman bakımından geriye yürüyecektir. Böylece sigortacının sözleşme kapsamındaki koruma yükümlülüğü, sözleşmenin maddi başlangıç anıyla sınırlı olmayacak, şekli başlangıç zamanından önceki bir tarihe kadar genişleyecektir. Bu tarihi sigortacı ile sigorta ettiren kural olarak serbestçe kararlaştırabilirler. İstisnai olarak, bu tarihin belirlenmesine yönelik irade kısıtlanabilir. Bu istisnaya aşağıda ‘Sorumluluk Sigortaları’ başlığı altında ayrıca değinilecektir.

Geçerli bir geçmişe etkili sigorta sözleşmesi kurulduktan sonra, geçmişte rizikonun gerçekleşmiş olduğu sigorta ettiren tarafından öğrenildiğinde rizikonun gerçekleşmiş olduğu gecikmeksizin sigortacıya bildirilecektir⁴⁸ (TK m. 1446/1). Bu durumda sigortacının tazminat ödeme borcu, rizikonun gerçekleşmesini müteakip ve rizikoyla ilgili belgelerin sigortacıya verilmesinden sonra sigortacının edimine ilişkin araştırmaları bitince ve her hâlde TK m. 1446 gereği yapılacak ihbardan kırkbeş gün sonra muaccel olur⁴⁹ (TK m. 1427/2). Borç muaccel olunca, sigortacı ihtara gerek kalmaksızın temerrüde düşer (TK m. 1427/4). Sigortacının temerrüt faizi ödeme borcundan kurtulmasını öngören sözleşme hükümleri geçersizdir (TK m. 1427/5).

Bilindiği üzere, sigortacının sorumluluğu, aksine sözleşme yoksa, primin veya ilk taksidinin ödenmesiyle başlar (TK m. 1421/1). Geçmişe etkili sigortada ise, prim veya ilk taksit ödenmemiş olsa bile, sözleşmenin kurulmasıyla sigortacının sorumluluğu başlayacaktır⁵⁰. Zira TK m. 1458, TK m. 1421’e istisna teşkil etmektedir⁵¹. Dolayısıyla, prim veya ilk taksit

⁴⁸ Rizikonun gerçekleştiğine ilişkin bildirim yapılmaması veya geç yapılması, ödenecek tazminatta veya bedelde artışa neden olmuşsa, kusurun ağırlığına göre, tazminattan veya bedelden indirim yoluna gidilir. Ancak sigortacı rizikonun gerçekleştiğini daha önce fiilen öğrenmişse tazminatta veya bedelde indirim yoluna gidilmez (TK m. 1446).

⁴⁹ Sigortacının araştırmaları, TK m. 1446 gereği yapılacak ihbardan başlayarak üç ay içinde tamamlanamamışsa; sigortacı, tazminattan veya bedelden mahsup edilmek üzere, tarafların mutabakatı veya anlaşmazlık hâlinde mahkemece yaptırılacak ön ekspertiz sonucuna göre süratle tespit edilecek hasar miktarının veya bedelin en az yüzde ellisini avans olarak öder (TK m. 1427/3).

⁵⁰ SCHNEIDER (LOOSCHELDERS/POHLMANN), VVG § 2 N. 53; MUSCHNER (LANGHEID/WANDT), VVG § 2 N. 30.

⁵¹ ŞENOCAK, s. 60. Ayrıca, zaten taraflar geçmişe etkili sigorta hususunda sözleştiklerinden, TK m. 1421’de belirtilen ‘aksine sözleşme’ şartı gerçekleşmiş olmaktadır. Alman hukukunda doktrindeki baskın görüş ve bu yöndeki yargı kararları sonucu, bu durum VVG § 2/4’te açıkça belirtilmiştir. Buna göre, primin veya ilk taksidinin ödenmesiyle sigortacının sorumluluğunun başlayacağına ilişkin hükmün (VVG § 37/2), geçmişe etkili sigortada uygulanamayacaktır. Ayrıntılı bilgi için bkz. PROLSS (PROLSS/MARTIN), s. 107-108 N. 21-24.

henüz ödenmemişken, sözleşme kapsamındaki riziko gerçekleşirse sigortacı sorumluluğunun başlamadığını iddia edemeyecektir. Aksinin kabulü, geçmişe etkili sigortanın niteliğine aykırılık teşkil eder⁵².

Sigorta ettirenin veya sigortacının ya da hem sigorta ettirenin hem sigortacının rizikonun gerçekleştiğini bilmeleri durumunda TK m. 1458'de yer verilen yaptırımlar uygulanacaktır. Bu açıdan TK m. 1458 emredici bir hükümdür, taraflar aksini kararlaştıramazlar.

IV. KONUNUN FARKLI SİGORTA TÜRLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

A. Genel Olarak

TK m. 1458 hükmünün hemen her sigorta açısından uygulanabileceğine yukarıda değinildi. Bu başlık altında ise, geçmişe etkili sigortaya uygulamada sıklıkla başvuru yapılan sigorta türleri ile genel şartlarında geçmişe etkili sigortaya özel olarak yer verilen sigorta türleri ele alınacaktır.

B. Zorunlu Trafik ve Kasko Sigortaları

Karayolları motorlu araçlar zorunlu mali sorumluluk sigortası (zorunlu trafik sigortası)⁵³, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu (KTK) gereği yapılması zorunlu sigorta türlerindedir⁵⁴. Sigortanın yapılmasına ilişkin zorunluluk KTK m. 91'de düzenlenmiştir. Kasko sigortası ise, motorlu araç sahiplerinin kendilerini daha fazla güvence altına almak amacıyla yaptıkları ihtiyari sigorta türüdür⁵⁵.

Yukarıda anılan iki sigorta türünün çalışma konusu olan geçmişe etkili sigorta kapsamında gerçekleştirilme durumunun incelenmesi gerekir. Zira uygulamada, her iki sigorta türünün de rizikonun gerçekleşmesinden sonra yapıldığı konusu yargı kararlarında sık rastlanılan durumdur⁵⁶.

⁵² SCHNEIDER (LOOSCHELDERS/POHLMANN), VVG § 2 N. 53; BRÖMMELMEYER (RÜFFER/HALBACH/SCHIMILKOWSKI), VVG § 2 N. 49; MUSCHNER (LANGHEID/WANDT), VVG § 2 N. 30; OLG Hamm, 19.9.1986, 20 U 114/86 (NJW-RR 1987, s. 153 vd.).

⁵³ Bu sigorta türü sorumluluk sigortası olmasına rağmen, aşağıda 'Sorumluluk Sigortaları' başlığı altında ele alınmıştır. Bu iki sigorta türü motorlu taşıtlarda çoğunlukla birlikte söz konusu olması dolayısıyla, kasko sigortaları ile aynı ve ayrı başlık altında incelenmiştir.

⁵⁴ Taşımacılar için ayrıca bkz. 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu m. 18.

⁵⁵ ÇEKER, s. 213. Kasko sigortası ile zorunlu trafik sigortaları arasındaki farklar için bkz. TAŞ-YÜREK, Hayri, Kasko Sigortası, Ankara 2001, s. 51 vd..

⁵⁶ Ancak rizikonun gerçekleşmesinden sonra yapılacak her sigorta sözleşmesi geçmişe etkili sigorta kapsamına girmez. Geçmişe etkili sigortadan bahsedilebilmesi için sigorta ettiren ile sigortacı arasında sigorta korumasının geriye yürütülmesine ilişkin bir anlaşmanın varlığına

Zorunlu trafik sigortasının yapılması rizikonun gerçekleşmesinden önce olmalıdır. Bu sigorta türünün yapılması zorunlu olduğundan geçmişe etkili olarak yapılamaması gerekir. Aksi takdirde, geçmişe etkili zorunlu trafik sigortasının yapılması, aslında geçmişe teşmil edilen süre açısından zorunlu trafik sigortasının yapılmadığının ilanı olduğundan motorlu araç sahibinin KTK m. 91’de öngörülen yaptırımla cezalandırılması gündeme gelir. Ancak yine de, TK m. 1458’de yer verilen şartları haiz olmak kaydıyla zorunlu trafik sigortasının yapılabilmesi, ancak KTK m. 91’de yer verilen yaptırımın da uygulanması gerekir. Durum böyle olmakla birlikte, geçmişe etkili zorunlu trafik sigortası sözleşmesinde TK m. 1458’deki rizikoya ilişkin bilgi şartının çoğu zaman gerçekleşmeyeceğinin kabulü gerekir⁵⁷. Zira motorlu araç sahipleri genellikle sigorta ettiren olduklarından motorlu araca yönelik rizikonun gerçekleşip gerçekleşmediğini bilebilecek konumdadır⁵⁸. Bu açıdan tüzel kişilerin durumunu incelemek gereklidir. Tüzel kişiler malvarlıklarında bulunan araçları zorunlu trafik sigortası kapsamında sigortalatacaklardır. Böylece sigorta ettiren konumundaki tüzel kişiler adına sigorta sözleşmesi, yetkili organları (veya temsilcileri) aracılığıyla yapılacaktır. Bu durumda rizikonun gerçekleştiği veya gerçekleşmesinin imkânsız hale geldiğinin bu yetkili organlar (veya temsilciler) tarafından bilinmemesi söz konusu olabilir. Bahsedilen ihtimalde, eğer gerçekten bu yetkili organların (veya temsilcilerin) rizikoya ilişkin bilgiye sahip olmadıkları veya olabilecek durumda olmadıkları söz konusuysa, geçmişe etkili sigortanın geçerli kabul edilmesi gerektiği kanaatindeyiz. İyiniyetin varlığı asıl olduğundan (MK m. 3), aksini ispat yükü iddia eden üzerindedir (MK m. 6).

İhtiyaç duyulur. Uygulamada, şu şekilde örneklerle karşılaşmak mümkündür: Araç sahibi sigorta ettiren, rizikonun gerçekleştiğini bilmekte, ancak sigortacı bunu bilmemektedir. Sigorta ettiren normal bir sigorta sözleşmesi yapılmasını talep etmekte ve sözleşme yapıldıktan çok kısa bir süre sonra ise, rizikonun gerçekleştiğini sigortacıya bildirmektedir.

⁵⁷ Nitekim bkz. “(...) *Dava konusu olayın meydana geldiği saatte henüz polise düzenlenmediği ve primin ödenmediği anlaşılmaktadır. Sigorta akdi kurulduğu sırada rizikonun gerçekleştiği, sigorta ettiren tarafından bilindiğinden TTK’nun 1279. maddesi hükmü uyarınca sigorta akdi geçersizdir.*” [Yarg. 11. HD, 28.4.2006, E. 2005/4281, K. 2006/4820 (ÇELİK/LALE, s. 117)]. Ayrıca bkz. Yarg. 11. HD, 11.2.2002, E. 2001/9327, K. 2002/1051; Yarg. 11. HD, 25.2.2008, E. 2007/465, K. 2008/2071; Yarg. 11. HD, 17.3.2008, E. 2007/1336, K. 2008/3337 (LALE, Muktedir/AKGÜL, İhsan, Sigorta Hukuku Örnekli – İçtihatlı – Uygulama, 1. Cilt, b. 2, Ankara 2011, s. 91 vd.).

⁵⁸ Ancak bu durumun iki istisnası söz konusu olabilir. İlk istisna, aracın zilyetliği sigorta ettirinde olmaması ve rizikonun gerçekleşmiş olması. Diğer istisna, sigorta ettirenin araç sahibi olmaması, sadece sigorta ettiren sıfatıyla sigorta sözleşmesini imzalaması. Bu son istisnada, sigortalının sigortadan haberi varsa ve riziko gerçekleşmişse TK m. 1458 gereği, sigorta sözleşmesi yine geçersiz kabul edilecektir.

Kasko sigortalarında sigortacının sorumluluğu, poliçenin düzenlenmesinden sonra ortaya çıkan rizikolardır. Uygulamada, kaskosu olmayan bir araçla kaza yapan kişiler acentelerle anlaşarak riziko gerçekleştikten sonra sigorta sözleşmesi yapmakta ve çok kısa bir süre sonra rizikonun gerçekleştiğini sigortacıya bildirip tazminat almaya çalışmaktadırlar⁵⁹. Belirtilen hal TK m. 1458 anlamında geçmişe etkili sigorta sözleşmesi gibi görünse de aslında öyle değildir. Zira bu tür durumlarda, sigorta koruması geçmişe yürütülmemekte, rizikonun gerçekleşme tarihi sigorta sözleşmesinin yapıldığı tarihten sonraki bir tarihmış gibi beyan edilmektedir. Ancak rizikonun gerçekleşmesine ve gerçekleştiği taraflarca bilinmesine rağmen taraflar geçmişe etkili sigorta sözleşmesi yapmak isteyebileceklerdir. Böyle bir durumun ispatı halinde TK m. 1458 hükmü karşısında sigorta sözleşmesi geçersiz kabul edilecektir⁶⁰. Belirtilenler dışında, yukarıda zorunlu trafik sigortası açısından yapılan açıklamalar niteliğine uygun düştüğü ölçüde kasko sigortaları için de geçerli olacaktır.

C. Sorumluluk Sigortaları

Geçmişe etkili sigortaya ilişkin TK m. 1458 hükmünün, sorumluluk sigortaları açısından da uygulanabileceğine yukarıda değinildi (TK m. 1485). Bu başlık altında ise, farklı sorumluluk sigortalarının genel şartlarında yer alan geçmişe etkili sigorta hükümleri ele alınacaktır. Belirtmek gerekir ki, sorumluluk sigortalarına ilişkin genel şartlarda geçmişe etkili sigortaya ilişkin hükümlerin bulunması, TK m. 1458'in göz ardı edileceği anlamına gelmez, TK m. 1458'de yer verilen şartlar aranmaya devam edilecektir.

İlk olarak mesleki sorumluluk sigortasını ele alalım. Mesleki Sorumluluk Sigortası Genel Şartları (MSSGŞ)⁶¹ m. A.1/b gereği, *sözleşme yapılmadan önce* veya sözleşme yürürlükteyken meydana gelen olay nedeniyle, sadece sözleşme süresi içinde sigortalıya karşı ileri sürülebilecek taleplere karşı, sözleşmede belirtilen miktara kadar isteme ilişkin makul giderleri de içerecek şekilde teminat verilir. Dolayısıyla sözleşme yapılmadan önce gerçekleşmiş rizikoların sözleşme süresi içinde talep edilmesi durumu mesleki sorumluluk sigortası sözleşmesinin taraflarınca kararlaştırılabilecektir. MSSGŞ m. B.1 gereği ise, m. A.1/b'de belirtilen şekilde sigorta sözleşmesinin yapılması durumunda bir yıldan az olmamak şartıyla sözleşmenin yapılmasından önce

---

⁵⁹ ÇEKER, s. 80.

⁶⁰ Yarg. 11. HD, 7.11.2005, E. 2004/13256, K. 2005/10561; Yarg. 11. HD, 13.3.2006, E. 2005/2645, K. 2006/2508 (ÇELİK/LALE, s. 112 vd.).

⁶¹ 26.5.2013 RG S. 28658.

meydana gelen rizikolar⁶² da sigorta koruması kapsamında ele alınabilecektir. Yani geçmişe etkili olan bu sigortanın süresi bir yıldan az olamayacaktır. Böylece, mesleki sorumluluk sigortası olmayan dönemde mesleğini icra eden sigortalıların, sigortalı sıfatını taşımaya başlamadan önce meydana gelen rizikolardan kaynaklı tazminat talepleriyle karşılaşma endişesi varsa sigorta sözleşmesini geçmişe etkili olacak şekilde düzenleyebileceklerdir⁶³.

İkinci olarak, MSSGS’de yer verilen maddeye benzer bir madde Tıbbi Kötü Uygulamaya İlişkin Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları⁶⁴ m. A.1’de yer almaktadır. Bu madde gereği, *sözleşme tarihinden önceki on yıllık dönemdeki* veya sözleşme süresi içinde mesleki faaliyeti nedeniyle verdiği zararlara bağlı olarak sözleşme süresi içinde kendisine yapılan tazminat taleplerine ve bu taleple bağlantılı yargılama giderleri ile hükmolunacak faize ve sigortalı aleyhine ileri sürülen tazminat talebine ilişkin makul giderlere karşı poliçede belirlenen limitler dâhilinde teminat sağlar. Dolayısıyla sigorta sözleşmesinin tarafları, sigorta korumasını sözleşmenin yapıldığı tarihten itibaren on yıl geriye götürebilecek şekilde, geçmişe etkili sigorta yapabileceklerdir.

SONUÇ

Sigorta sözleşmesinin tarafları, sözleşmenin yapılmasından önceki bir tarihi sigortacının sorumluluğunun ve dolayısıyla sigorta korumasının başlangıcı olarak kararlaştırmaları durumunda ‘geçmişe etkili sigorta’nın mevcudiyetinden söz edilir. TK gereği geçmişe etkili sigorta sözleşmesi yapılabilmesi için sigorta ettiren ve sigortacının bu konu üzerinde anlaşmış olmaları gereklidir. Ancak tek başına anlaşma, geçmişe etkili sigorta sözleşmesinin geçerli bir şekilde kurulabilmesi için yeterli değildir. Kanun ayrıca, sigorta ettirenin ve sigortacının sigortalanacak menfaat üzerinde rizikonun gerçekleştiğini veya gerçekleşmesinin imkânsız olduğunu bilmemeleri gerektiği şartını aramaktadır. Eğer sigorta ettiren

⁶² Burada kullanılan ‘riziko’ ibaresini ‘olaylar’ şeklinde anlamak gerekir. Zira sorumluluk sigortasında riziko, üçüncü kişinin zarara uğraması değil, bu zarara bağlı olarak tazminat talebinde bulunulmasıdır (bkz. TK m. 1475 Gereğe).

⁶³ CAN, Mertol, «Mesleki Sorumluluk Sigortası Genel Şartları»na Genel Bir Bakış!, Ankara 2007, s. 18. Ayrıca belirtmek gerekir ki, bu düzenleme doktrinde *Can* tarafından, asgari bir yıllık sürenin öngörülmesi sigortacıları riziko hesabı yapmakta bazı sıkıntılarla karşı karşıya bırakabileceği; birçok sigortacının bir yıl gibi uzun bir süre için geçmişe etkili olarak koruma bahşeden poliçeler dolayısıyla kendilerine reasürör bulmakta zorlanacakları gerekçesiyle eleştirilmektedir (bkz. CAN, Mesleki Sorumluluk Sigortası, s. 19).

⁶⁴ 21.7.2010, RG 27648.

ve sigortacı, rizikonun gerçekleştiğini veya gerçekleşmesinin imkânsız olduğunu biliyorlarsa sigorta sözleşmesi geçersiz olacaktır. Bu şartın aksini kararlaştırmak mümkün değildir. Uygulamada geçmişe etkili sigortaya özellikle zorunlu mali mesuliyet trafik sigortası, kasko sigortası ve nakliyat sigortasında rastlanılmaktadır.

Sigortacı rizikonun gerçekleştiğini bilmemekle beraber, sigorta ettiren biliyorsa; sigortacı, sözleşmeyle bağlı olmayacak ve söz konusu sözleşme kapsamında ödenmesi gereken primlerin tamamına da hak kazanacaktır. Böylece kanun koyucu, iyiniyetli olmayan sigorta ettiren veya sigortalı fiilinin yaptırımı tabi tutulmasını ve sözleşmenin karşı tarafında bulunan sigortacının, kanuna ve hakkaniyete aykırı olan durum karşısında korunmasını amaçlamıştır. Bu ihtimalde sigortacı, rizikonun gerçekleştiğini sigorta ettiren tarafından bilindiğini iddia ediyorsa bunu ispatlamakla yükümlüdür (MK m. 6).

Yukarıdaki paragrafta belirtilen durumun aksi olursa, yani, sigortacı rizikonun gerçekleşmesinin imkânsız olduğunu biliyorsa ve buna rağmen geçmişe etkili bir sigorta sözleşmesi yapıyorsa, yapılan sözleşme geçersiz olacak, sigortacı prime hak kazanamayacak ve eğer ödenmiş primler varsa, bunların iadesi BK m. 77 vd. hükümleri çerçevesinde talep edilebilecektir.

Son olarak, geçmişe etkili sigorta sözleşmesinin yapılmasıyla sigorta sözleşmesinin etkisi sözleşmenin yapılması anından önceki bir tarihe teşmil edilmiş olacak ve böylece sigorta koruması zaman bakımından genişlemiş olacaktır.

KAYNAKÇA

BOZER, Ali, Mal Sigortasında Akdin Yürürlük Tarihini ve Sigortacının Mes'uliyetinin Başlangıcını Tayin Eden Sigorta Mukavelesi Hükümleri, BATİDER (1961), C. 1 Sa. 1, s. 215 vd.

BOZER, Ali, Sigorta Hukuku, Ankara 1965.

BOZER, Ali, Sigorta Hukuku Genel Hükümler – Bazı Sigorta Türleri, b. 2, Ankara 2007.

- BOZKURT, Tamer, Sigorta Hukuku, b. 7, İstanbul 2013.
- CAN, Mertol, «Mesleki Sorumluluk Sigortası Genel Şartları»na Genel Bir Bakış!, Ankara 2007 (Mesleki Sorumluluk Sigortası).
- CAN, Mertol, Türk Özel Sigorta Hukuku (Ders Kitabı), b. 3, Ankara 2009 (Sigorta Hukuku).
- CAN, Mertol, “Gözden Geçirilmeye Muhtaç Hükümler Var mı?” Sorusu Çerçevesinde 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Göre Sigorta Sözleşmesinin Tabi Olduğu Hukukî Esaslar, Ankara 2012 (Hukukî Esaslar).
- CEBE, Mehmet Sinan, Açıklamalı ve İçtihatlı Mal Sigortaları Hukuku, Ankara 2010.
- ÇEKER, Mustafa, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Sigorta Hukuku, Adana 2014.
- ÇELİK, Salih/LALE, Muktedir, Özetli - İçtihatlı – Uygulamalı Sigorta Hukuku, 1. Cilt, Ankara 2007.
- KENDER, Rayegân, Sigorta Mukavelesinin Akdedilmesi ve Şartları, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Ankara 1984 (Sigorta Mukavelesi).
- KENDER, Rayegân, Sigorta Sözleşmesinin Süresine İlişkin Bazı Sorunlar, İkinci Sigorta Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu – Sigorta Hukuku Dergisi (1998), Sa. 1, s. 40 vd. (Bazı Sorunlar).
- KENDER, Rayegân, Türkiye’de Hususi Sigorta Hukuku, b. 12, İstanbul 2013 (Hususi Sigorta).
- KUBİLAY, Huriye, Uygulamalı Özel Sigorta Hukuku, b. 2, İzmir 2003.
- LALE, Muktedir/AKGÜL, İhsan, Sigorta Hukuku Örnekli – İçtihatlı – Uygulamalı, 1. Cilt, b. 2, Ankara 2011.
- LANGHEID, Theo/WANDT, Manfred, Münchener Kommentar zum Versicherungsvertragsgesetz, §§ 1-99 Band 1.
- LOOSCHELDERS, Dirk/POHLMANN, Petra, Versicherungsvertragsgesetz Kommentar, 2. Auflage, Köln 2011.
- ÖÇAL, Akar, Sigortacılık ve Sigorta Hukuku Hakkında Genel Bilgiler, Ankara 1971.

PRÖLSS, Jürgen/MARTIN, Anton, Versicherungsvertragsgesetz, 28. Auflage, München 2010.

RÜFFER, Wilfried/HALBACH, Dirk/SCHIMIKOWSKI, Peter, Versicherungsvertragsgesetz Handkommentar, 2. Auflage, München 2011.

ŞENOCAK, Kemal, Geçici Sigorta Himayesi (Geçici Güvence), BATİDER (2003), C. XXII Sa. 1, s. 59 vd.

TAŞYÜREK, Hayri, Kasko Sigortası, Ankara 2001.

ULAŞ, Işıl, Uygulamalı Zarar Sigortaları Hukuku, b. 8, Ankara 2012.

www.kazanci.com